

tur, cum intelligentia signorum quæ videbant, et verborum quæ audiebant; et quoad hæc recipiebant lumen peculiare, quo necessitabantur ad huiusmodi apprehensionem cum prædicta intelligentia; aliud est iudicium et assensus quo firmiter credebant illam locutionem esse Dei, et consequenter esse vera quæ ipsis dicebantur. Et quoad hanc partem nulla apparet necessitas ponendi in eis lumen distinctum a lumine fidei, quia, ut ex dictis apparet, non ex necessitate, sed voluntarie assentiebantur. Neque refert quod appellentur *videntes*, quia illa denominatio non ex evidentia, sed ex imaginaria visione sumpta fuit, ut significavit Abulens., in cap. 11 Exod., et tradit Rupert., Abdia 1, de quo etiam bene Franciscus Ribera, in cap. 1 Hosæ., n. 4 et 5; vel certe ita appellati sunt, quia videbant, id est, cognoscebant et dicebant, quæ alii videre non poterant, ut dixit Hieron., epist. 103 ad Paulin., ubi etiam significat ita fuisse vocatos, qui in spiritu Christum videbant, juxta illud, quod de Abraham dixit Christus, Joan. 8: *Exultavit ut videret diem meum, vidit, et gavisus est.* Dixi autem hoc esse *regulariter* intelligendum, quia de aliquibus eximiis Prophetis, ut de Moyse, David, etc., verisimiliter credi potest aliquando accepisse a Deo hoc beneficium, ut indicant verba Davidis supra citata, et multa alia quæ in Exod. de Moyse dicuntur.

PUNCTUM III.

An et quomodo fides et objectum ejus stent cum evidentia testificantis.

14. *Prima sententia simpliciter negat.* — *Fundamentum primum.* — *Secundum.* — In hoc puncto variæ sunt opiniones. Prima simpliciter negat posse esse fidem in eo qui evidenter cognoscit Deum esse qui testificatur. Ita tenet Durandus, in 3, distinct. 23, quæst. 9, num. 12, et distinct. 31, quæst. 4, num. 10; quam etiam opinionem sequitur Bannez, 2, quæst. 5, art. 1, post Victoriam, apud Aragon., ibid., indicatque Cano, 12 de Loc., cap. 13, concl. 1. Fundamentum est, quia omnis evidentia, etiamsi sit in testificante, cogit seu necessitat intellectum ad assensum; repugnat autem intellectum simul assentiri necessario et libere, quia sunt conditiones quæ involvunt contradictionem; ergo etiam repugnat fidei assensus cum quacumque evidentia. Probatur consequentia, quia assensus fidei est liber, ut infra videbimus, et ita repugnat cum necessitate, quam infert evidentia. Aliud funda-

mentum esse potest, quia evidens cognitio non resolvitur in testimonium Dei, etiamsi ipsamet evidentia sit de eodem testimonio; ergo non potest inducere assensum fidei. Consequentia patet ex supra dictis, quia fides tota niti debet in testimonio divino: antecedens autem declaratur et probatur, quia etiam evidentia in testificante fundatur in manifesta experientia alicujus effectus divini, et in necessaria connexion talis effectus cum Deo, ut supra etiam declaratum est in num. 2; ergo non resolvitur in testimonium, sed in discursum evidentem ex effectu, qui valde alienus est a fide.

15. *Secunda sententia simpliciter affirmans.* — *Explicatur ejus sensus duplex.* — *Prior.* — *Probatur ex Heb. 11.* — *Item ratione.* — *Confirmatur.* — Secunda sententia, et valde communis, est evidentiam in testificante non repugnare cum fide: tenet Alens., 3 part., quæst. 68, memb. 7, art. 2; et clare supponit Scotus, in 3, dist. 24, ac sequitur ibi Gabriel, concl. 7; et Dionysius Carth., quæst. unica, circa opinionem Durandi; tenet etiam Cajetanus 2, 2, quæst. 5, art. 1; et ibi Arago. et alii, et Mendoça, quæst. 3 scholast., num. 13; Vazq., 1 part., disput. 135, cap. 3; Valent., tom. 3, disput. 4, punct. 4, § *Possitne fides*, etc.; Ferrar., 3 cont. Gent., cap. 40; et Vega, lib. 9 in Triden., cap. 30; et Cumel., 1 part., quæst. 12, art. 2, disp. 2; et quæst. 62, art. 3. Hæc autem opinio duobus modis explicari potest, et duobus etiam potest fundari. Prior sensus est, non solum evidentiam testificantis Dei, id est, quod Deus hoc testificetur, sed etiam evidentiam veritatis rei testificatæ esse posse cum fide, et in hoc sensu videntur loqui omnes auctores citati; existimant enim, posita evidentia testimonii divini, necessario sequi evidentiam rei testificatæ, quia evidens est Deum esse veracem in his quæ testificantur; et ideo si cum hac evidentia conjungitur evidentia divini testimonii, intellectus ex duobus principiis evidentibus cogitur ad assentiendum rei testificatæ; conclusio autem, quæ colligitur ex duobus principiis evidentibus per evidentem illationem, evidens est. Quod autem hoc non obstante ille assensus sit fidei probatur, quia illi convenit definitio Pauli: *Est argumentum non apparentium*; nam quod sit *argumentum*, satis clarum est; quod autem sit *non apparentium*, patet, quia assensus ille, prout est de re testificata, revera fundatur in testimonio divino; testimonium autem, etiamsi melius aut evidentius

cognoscatur, nunquam manifestat rem in se, ut per se videtur clarum, et experientia cognitum in fide humana, evidente eo modo quo esse potest, ut de hac propositione: *Roma est.* Ratione etiam patet, quia ille assensus non fundatur in principiis intrinsecis rei, neque in effectibus, qui ab ipsa re quasi intrinsece deriventur, neque etiam in aliqua naturali similitudine rei, sed in verbo significante valde extrinsece rem dictam, et ideo semper illa in se obscura manet, quantumvis et auctoritas loquentis, et quod ipse sit loquens, manifeste cognoscatur. Et confirmatur, nam ille assensus non est scientiæ, nam neque est scientia intuitiva, neque est scientia *Propter quid*, neque etiam *Quia*; item non est opinio, quia est certus et infallibilis assensus; ergo non potest esse nisi fides.

16. *Posterior sensus, qui tertiam sententiam mediam constituit.* — *Declaratur et fundatur.* — Alius modus explicandi hanc sententiam, vel potius tertia sententia quasi media, est evidentiam testificantis esse posse cum fide, non tamen evidentiam rei testificatæ; et quoad hoc secundum convenit hæc sententia cum prima, et in eodem fundamento fundatur. Primum vero sic declarat, quia fieri potest ut aliquis habeat evidentiam quod Deus loquitur, non vero evidenter sciat quid quod Deus dicit esse verum; in illo ergo esse potest evidens quod Deus loquatur, non tamen quod verum dicat. Antecedens declaratur in homine simplici, qui nullam habeat evidentiam scientificam de Deo, vel de attributis ejus: illi enim potest Deus revelare aliquid, et evidenter ostendere se esse qui loquitur, non evidenter ostendendo se esse veracem, quia hæc principia distincta sunt; ergo potest unum sine alio evidenter revelari. Vel certe, licet is, qui recipit revelationem, habitualiter sciat evidenter Deum esse veracem, potest non considerare hoc in actu, quando evidenter audit Deum sibi loquentem, quia usus alterius scientiæ vel habitus non est necessarius. Hoc ergo posito, manifestum videtur eum, qui evidenter cognoscit Deum sibi loqui, posse per veram fidem credere dictis ejus, quia tunc maxime procedunt rationes secundæ sententiæ, quia ille assensus rerum sic revelatarum, nullo modo est evidens, quia nec per illum videntur res in se, neque etiam ille tunc colligitur ex duobus principiis evidentibus, sed ad summum ex uno evidente, et altero obscuro; unde etiam ille assensus non est necessarius, quia non

est evidens; ergo nihil illi deest ut sit verus assensus fidei, cum detur ex testimonio Dei revelantis. Et hoc confirmat usus fidei humanæ, in qua evidenter cognoscimus loquentem; tamen quia non simili evidentia cognoscimus veritatem ejus, habet locum humana fides; ergo eadem ratione in prædicto casu habet locum fides divina.

17. *Judicium de superioribus sententiis per distinctionem duplicis quæstionis in presenti.* — *Una quæstio.* — *Altera quæstio.* — In his opinionibus, aliquid verum et aliquid falsum inveniri potest, et in hoc mihi displicent earum auctores, quod indistincte et confuse loquuntur. Oportet enim, ut supra notavimus, duas quæstiones hic distinguere. Una est formalis, scilicet, an assensus fidei possit per se et formaliter fundari in evidenti revelatione Dei testificantis; alius vero sensus est de sola concomitantia vel accidentario concursu, an scilicet, stante illa revelatione, possit nihilominus intellectus assensum fidei præbere rei revelatæ, ex solo motivo fidei: et prior sensus est hic proprie intentus, nam posterior magis pertinet ad sequentem sectionem: per occasionem tamen illum breviter expediemus. Est etiam præ oculis habenda distinctio duplicis evidentiae, *naturalis et supernaturalis.* Denique quoad concomitantiam fieri potest comparatio, vel inter habitus inter se, vel cum actibus, vel inter ipsos actus inter se.

18. *Prima assertio.* — *Probatur quadruplici medio.* — Primo ergo statuo assensum illum, quo aliquis evidenter judicat Deum esse revelantem, seu sibi loqui, non esse assensum fidei; in hoc omnes videntur convenire, et patet primo, quia ille assensus est intrinsece evidens; ergo repugnat esse assensum fidei. Secundo, est actus intrinsece necessarius. Tertio, est actus scientiæ, quia causatus ex evidenti experientia alicujus effectus proprii Dei, cum evidenti cognitione alicujus relationis, seu dependentiæ talis actionis a tali principio, ut supra declaratum est; ergo est omnino distinctus ab assensu fidei. Quarto, vel ille assensus est naturaliter evidens, et sic est inferioris ordinis, et mere acquisitus, et ideo plusquam specie distinguitur ab actu infuso fidei; vel est supernaturaliter evidens, et sic necesse est ut procedat a lumine infuso et supernaturali distincto ab habitu fidei, sive illud vocetur lumen propheticum, sive scientia aliqua per se infusa, quia lumen eliciens illum actum, ut sic, non innititur in divino testimonio, sed in sua claritate de effectu

supernaturali, quem cognoscit; ergo omnino ille assensus distinguitur ab assensu fidei. Sicut in fide humana, assensus quo ego judico Petrum mihi loqui, non est assensus humanæ fidei, sed cujusdam evidentis experientiae: ita ergo est tunc in fide divina.

19. *Secunda assertio, fidem non posse nisi in notitia clara revelationis divinæ per se loquendo.*—*Probatur quando notitia est tota clara, sive tota sit naturalis.*—*Sive partim naturalis, partim supernaturalis.*—Dico secundo: assensus fidei nunquam potest per se ac formaliter fundari in cognitione evidente revelationis, quod a Deo sit. In hoc sensu approbo primam sententiam, et imprimis probatur contra secundam, quando illa duo principia, *Deus dicit hoc*, et *Deus non potest mentiri*, evidenter cognoscuntur, et ex vi illorum concluditur et creditur verum esse quod dicitur; ille enim assensus de veritate illius dicti non potest esse fidei. Probatur autem primo, quando illa duo principia sunt evidentia naturali lumine aut discursu, quia tunc assensus rei revelatæ non excedit ordinem, vel certitudinem principiorum; ergo est actus mere naturalis; nam cognitio evidens principiorum sola evidentia naturali naturalis est, et non potest majorem certitudinem causare, quam naturalem; ergo assensus conclusionis, qui per se efficitur ex vi talium principiorum ita cognitorum, non potest esse assensus fidei, qui supernaturalis et per se infusus est. Et hoc magis et a fortiori confirmabitur ex dicendis in numer.

22. Adde vero hanc rationem non minus probare, etiamsi alterum ex illis principiis, verbi gratia, *Deum dicere*, fiat supernaturaliter evidens; si alterum, scilicet *Deum esse veracem*, assumatur tantum ut cognitum evidentia naturali, et ex utroque tanquam ex una causa per se, inferatur assensus veritatis rei revelatæ; quia tunc etiam assensus conclusionis non excedit ordinem naturalem, sequitur enim debiliorem partem præmissarum, ut est philosophorum axioma, et infra de assensu Theologico dicetur. Et hoc etiam probatum est supra secti. 6, cum ostendimus veritatem primam, ut cognitam tantum naturali lumine, non posse assensum fidei infusæ per se fundare.

20. *Sive tota supernaturalis.*—*Prima ratio.*—*Secunda ratio.*—*Evasio præcluditur.*—Secundo probatur eadem assertio, etiamsi illa duo principia evidenter, evidentia infusa et supernaturali, cognoscantur, ita ut intellectus

actu utrumque videat per lumen infusum et supernaturale. Quia tunc assensus veritatis revelatæ habetur ex vi et efficacia ejusdem luminis, per quod videntur illa principia; ergo ille assensus non potest esse fidei, sed alterius speciei, etiamsi uterque sit supernaturalis. Antecedens videtur manifestum, quia principia evidenter cognita, non solum sufficiunt ad efficiendum assensum sibi proportionatum, sed etiam necessitant intellectum, ex vi sui luminis, ad hujusmodi assensum præstandum; ergo fit ille assensus ex efficacia ejusdem luminis, et æqualiter fieret, etiamsi in intellectu non esset aliud lumen fidei distinctum. Prima vero consequentia probatur, quia illud lumen infusum dans supernaturalem evidentiam illorum principiorum, est specie distinctum a lumine fidei, ut manifeste patet ex prima assertionem, quia assensus per se evidens, præsertim evidentia scientifica, aut experimentalis, et quasi intuitiva rei, seu principii cogniti, non potest esse a lumine fidei, quia non fundatur in auctoritate dicentis; talis autem est evidentia illorum principiorum, ut satis declaratum est: cum ergo assensus rei revelatæ tunc sit ab illo lumine evidente, necessario debet distingui ab assensu fidei. Et juxta vim hujus rationis, est etiam optima illa ratio supra tacta, quod assensus ille est evidens, cum eliciatur ex duobus principiis evidentibus: assensus autem fidei non potest esse evidens, ut in prima assertionem probatum est. Dicunt vero aliqui, ex vi illius discursus solum inferri conclusionem evidentem *de modo*, non autem *de dicto*; id est, evidenter inferri, verbi gratia, *Verum esse Deum esse trinum et unum*; non autem inferri evidenter, *Deum esse trinum et unum*; sed hoc frivolum est, tum quia assensus evidens, de quacumque re sit, non potest esse assensus fidei; tum etiam quia illa duo, scilicet, *Verum esse hoc*, aut, *Ita esse*, in re idem sunt, solumque distinguuntur nostro modo loquendi et concipiendi. Et præterea ex uno evidenter inferitur aliud; nam si verum est dicere *Deum esse trinum*, ergo Deus est trinus; hæc enim illatio evidens est; ergo si antecedens est evidens, etiam conclusio.

21. *Tertia ratio.*—*Quorundam responsio.*—*Refellitur.*—*Quarta ratio.*—Atque eodem fere modo est efficax illa ratio, quod ille assensus est ab intrinseco necessarius, assensus autem fidei non potest esse *ab intrinseco* necessarius. Neque evitatur efficacia hujus rationis, dicendo libertatem vel necessitatem

non esse essentielles conditiones actus, quia magis sunt denominationes extrinsecæ a potentia; unde fit ut idem actus in specie, etiam voluntatis, possit esse nunc liber, nunc necessarius, ut amor charitatis in via et in patria: imo etiam in via, idem motus primo primus, qui ex necessitate fit, accedente advertentia intellectus, potest incipere esse liber; multo ergo magis potest hoc accidere in assensu intellectus, qui non est liber, nisi per denominationem ab actu voluntatis. Unde non videtur esse dubium quin possit Deus necessitare intellectum ad proprium assensum fidei. Nihilominus tamen hæc responsio non evacuat vim rationis, in qua consulto dixi, *Ab intrinseco*: nam ex accidenti, vel ab extrinseco, non repugnat actum, qui potest libere fieri, ex necessitate fieri, aut e contrario, ut probat recte argumentum factum; nihilominus tamen, quando actus ex intrinseca sua natura habet objectum, quod non potest necessitare potentiam, ita est ab intrinseco liber natura sua, ut essentialiter distinguatur ab actu, qui habet objectum, seu medium ex se necessitans intellectum; sicut distinguitur essentialiter opinio et scientia, et repugnat dari assensum opinativum per medium necessitans intellectum; ita ergo dicimus repugnare, assensum necessarium ex vi sui medii, et principiorum evidentium, esse assensum fidei infusæ, quia per se innititur, et resolvitur hæc fides in solam Dei auctoritatem quoad omnia sua principia, ut ad totam rationem assentienti, quod motivum per se non potest necessitare intellectum. Unde hoc etiam magis declarat alia ratio supra facta, quæ recte explicata mihi efficax est, quia ille assensus, ut elicitus ex illis principiis evidentibus, non resolvitur in primam veritatem ultimam; ergo non est assensus fidei, quia non resolvitur in objectum formale ejus, ut patet ex supra dictis. Antecedens patet faciendo resolutionem nam, licet assentiar verum esse quod dicitur, quia Deus dicit, vel quia Deus est verax, tamen hoc non credo quia Deus dicit, sed quia video in aliquo effectu, vel per aliquem effectum; ergo tota illa cognitio resolvitur in quamdam scientiam a posteriori.

22. *Sive denique quando notitia partim est evidens, ex alia vero parte inevidens est.*—Tertio, probanda est assertio in casu tertiæ sententiæ, scilicet, quando unum principium, scilicet, *Deus dicit*, est evidens, aliud vero, scilicet, *Deus non potest mentiri*, vel non est evidens, vel non actu consideratur, ut tale;

in quo casu fatemur esse posse actum fidei simul cum illa evidentia; nihilominus tamen etiam tunc non fundatur actus fidei per se in evidentia testimonii; quod probatur distinguendo, ut supra, duos modos evidentiae, naturalis et supernaturalis. Et quidem de naturali, hoc supra probatum est, tractando de altero principio, scilicet, *Deus est verax*, de quo ostendimus non sufficere ad fundandam fidem, tantum ut cognitum evidentia naturali; eadem autem ratio est de hoc principio, *Deus dicit*, quia non minus formaliter et per se fundatur assensus fidei in hoc principio, quam in alio; unde non potest esse certior assensus fidei, quam sit certum illud principium, *Deus dicit*; ergo certitudo naturalis illius principii non sufficit ad fundandam per se certitudinem fidei, de re revelata: supponimus enim certitudinem fidei esse majorem, ut infra videbimus, disput. 6, sect. 5; sed evidentia naturalis non potest causare nisi certitudinem naturalem; ergo non potest per se sufficere ad fundandum per se assensum fidei. Et hoc magis in sequentibus confirmabimus, disputat. 4, sect. 4, declarando quomodo fides infusa fundetur per accidens, et non per se in fide humana miraculorum, vel aliorum signorum quibus sufficienter proponitur fides, et ita in hac parte nulla difficultas superest.

23. Nonnulla vero est, quando evidentia testificantis Dei est supernaturalis per lumen propheticum, vel infusum; tunc autem imprimis adverte non facile admitti posse dari evidentiam testificantis Dei, et non rei testificatæ, in infallibili veritate talis testimonii, quia illud lumen infusum est excellentius quam sit lumen naturale; sed naturale lumen, evidenter ostendens Deum esse, vel Deum loqui, etiam ostendit evidenter Deum non mentiri; ergo si lumen illud evidenter ostendit Deum loqui, etiam ostendit Deum esse, et esse etiam veracem. Item lumen fidei, si in suo gradu et ordine credit Deum loqui, consequenter credit loqui vere, et sine mendacio; ergo, eadem ratione et proportionem, si datur lumen infusum evidenter ostendens Deum loqui, etiam in suo ordine ostendit loqui tanquam Deum, atque adeo ut primam veritatem infallibilem.

24. *Aut forte intervenit inconsideratio.*—Dices hoc recte probari quantum est ex parte luminis, vel (ut sic dicam) in actu primo, nihilominus tamen posse actu considerari unum sine alio. Respondeo speculative qui-

dem, et de possibili, hoc non repugnare; nam etiam in naturali evidentia potest id contingere; nihilominus mihi non est verisimile, regulariter et ordinarie loquendo, illa duo separari, quando Deus elevat mentem ad evidentem cognitionem per se infusam suæ locutionis, seu revelationis, quia tunc revelat Deus seipsum ut loquentem excellentiori modo, quam possit loqui creatura, et consequenter ostendit fidelitatem suam et majestatem in loquendo. Item, quia ita sunt hæc duo conjuncta, ut consideratio unius, præsertim clara et evidens, secum trahat considerationem alterius; neque est cur fingatur Deus speciali et quasi miraculoso modo operari ad illa separanda, et ita Cajetanus et alii Theologi, qui in Prophetis ponunt hujusmodi lumen infusum ad evidenter cognoscendum revelationem Dei, consequenter ponunt eos evidenter cognovisse revelata ut vera in testimonio divino, ut in secundo puncto hujus sectionis visum est.

25. *Esto interveniat inconsideratio, adhuc probatur assertio.* — Sed concedamus illam separationem, ac per lumen illud evidenter cognosci, Deum loqui, et non similiter judicari a verum dicat, et idcirco dari locum assensui fidei, et nihilominus probo, et tunc etiam ostendo, talem assensum fidei non fundari *per se* in illa evidentia. Primo, quia fides illam non requirit, ut supra probatum est; ergo quamvis non esset talis evidentia Dei testificantis, sed sola sufficiens propositio cum evidentia credibilitatis, nihilominus intellectus perseveraret in eodem assensu fidei, et cum hac voluntate seu animi præparatione debet elici, ut sit verus assensus fidei; ergo signum est non fundari *per se* in illa evidentia. Secundo, assensus elicitus ex illo principio evidenter cognito, tanquam *ex causa per se*, non habetur ex simplici fide, sed per discursum alienum et extraneum a fide, in quo concurrunt duo assensus diversarum rationum; ergo ex illis non potest elici assensus fidei, nam hoc est præter naturam ejus; ergo ut sit assensus fidei, debet non fundari *per se* in illa evidentia. Quod tertio etiam declaro ratione supra facta, quia illa evidentia non fundatur in divino testimonio; ergo non potest fides *per se* in illa fundari, alias ex ea parte non resolveretur ultimate in divinum testimonium; tunc ergo illa cognitio evidens deservit quidem ad fidem ex generali ratione, quia sufficienter proponit objectum ejus; quod autem evidens sit, accidentarium est ad fidem

26. *Sensus alter puncti positus in num. 17, resolvitur.* — Atque hinc expedita manet quæstio in altero sensu de concomitantia assensus fidei cum evidentia testificantis; nam si hæc evidentia sistat in testificante, et non transeat ad rem testificatam, jam dictum est posse simul esse cum assensu fidei, neque probabilem rationem repugnantiam in hoc invenio. Addo vero, etiamsi evidentia sit de re testificata, posse simul esse cum fide sine causalitate *per se* inter illas, ut explicavi. Quia vero quoad hoc eadem est ratio de hac evidentia in testificante, et de quacumque alia abstractiva, ideo in sectionem sequentem, probationem remitto.

27. *Ad fundamenta primæ sententiæ in n. 14. — Ad fundamentum secundæ sententiæ in num. 15. — Ad fundamentum tertiæ sententiæ in num., 6.* — Superest ut ad fundamenta aliarum opinionum, quatenus resolutioni nostræ obstare possunt, breviter satisfaciamus. Ex duabus ergo rationibus primæ sententiæ, secundam admittimus, probat enim assensum evidentem, vel per se fundatum in discursu ex principio evidente, non esse assensum fidei, quod nos diximus. Prior vero, quæ procedit contra concomitantiam actuum, parvi momenti est, quia liberum et necessarium licet repugnent in eodem actu, non tamen in diversis, etiamsi simul sint in eadem potentia, præsertim quia actus evidens etiam potest esse simpliciter liber quoad exercitium. Ad fundamentum vero secundæ sententiæ respondetur, assensum evidentem non esse simpliciter de re *non apparente*, quia per hanc particulam non solum excluditur quod res credita non sit visa intuitive, sed etiam quod non sit scita, seu evidenter cognita, saltem per ipsam fidem; neque etiam solum excludit quod res illa non sit evidenter cognita in se, sed etiam in effectu, vel in quocumque alio medio, quod evidenter ostendat veritatem propositionis cognitæ. Quando autem petit cujus virtutis sit ille assensus, respondetur primo, si sit naturalis, reduci ad scientiam quia acquisitam; si vero sit supernaturalis, pertinere vel ad lumen propheticum, vel ad quamdam scientiam infusam, ut alias diximus de scientia animæ Christi¹. Deinde dico tollendam esse quæstionem de nomine; nam si quis velit illum assensum vocare fidem, quia immediate fundatur in testimonio dicentis, nihilominus dicere debet esse assensum

¹ Disput. 29. de Incarn.

specie distinctum ab assensu fidei infusæ, quia resolvitur ultimate in medium diversum, et concipitur per modum, seu discursum alienum, et extraneum a modo operandi fidei infusæ. Et per hoc etiam responsum est ad fundamentum tertiæ sententiæ; probat enim cum evidentia testificantis, posse simul esse assensum fidei infusæ, non tamen quod possit per se fundari in illo medio, seu principio, ut evidens est. Neque in hoc debet comparari fides infusa et divina, cum fide humana et acquisita; nam hæc est imperfecta ratione imperfectæ auctoritatis, in qua fundatur; et ideo intrinsece postulat discursum ex principiis cognitis per alia media, et per assensus priores, et diversæ rationis ab assensu ipsius fidei acquisitæ; fides autem infusa non ita est, sed tota nititur in testimonio divino, et in illud solum per se resolvitur, ut declaratum est.

SECTIO IX.

Utrum esse non visum vel scitum sit conditio necessaria, sine qua objectum formale fidei subsistere non possit?

Introducitur quæstio. — Hæc quæstio pertinet ad secundum sensum supra propositum, sect. præcedenti, num. 16, et coincidit cum vulgari quæstione, an scientia et fides, seu visio et fides possint esse simul; nam si repugnant, ideo est quia visio, vel scientia objecti, etiamsi sit per aliud medium, non admittit secum objectum formale fidei, et consequenter quod objectum sit non visum quocumque medio, erit conditio necessaria ex parte subjecti, ut moveri possit ab objecto formali fidei; si vero ipsæ conditiones inter se non repugnant, neque objecta repugnabunt, neque erit ulla necessitas talis conditionis.

1. *Prima sententia negans fidem stare posse cum evidentia ejusdem rei. — Suadetur primo ex Heb. 11. — Effugium. — Obstruitur.* — Est ergo prima sententia, quæ absolute requirit hanc conditionem ad fidem, et simpliciter negat fidem posse esse simul cum cognitione evidente, sive illa intuitiva sit, sive abstractiva, sive a priori, sive a posteriori, sive supernaturalis. Hæc videtur esse sententia D. Thomæ in hac quæst. 1, art. 4 et 5, et ita illam defendunt Cajet. et Bann. ibi, et Cano, lib. 2 de Locis, c. 12; et Capreolus, in 3, dist. 25, a. 1 et 2, et ibi Hispal., a. 3, notab. 3 et 4. Idem sentit Richard., dist. 24,

quæst., 4 et 5; Scotus, q. 1; Gabriel, art. 2, concl. 4; Molina, 1 part., quæstione prima, art. 2, disp. 4, § *Hæc autem*; Cumel., ibid., quæst. 2, art. 1. Probat primo ex illa definitione Pauli: *Fides est argumentum non apparentium*; nam paulo ante exposuimus esse non apparentium, per quamcumque evidentiam. Dicitur fortasse illam particulam intelligendam esse formaliter, seu respective, id est, non apparentium per ipsam fidem, nec per media ejus, nam hoc pertinet per se ad fidem; quod autem per aliam viam subjecto appareant vel non appareant res creditæ, accidentarium est, et ita non pertinet ad definitionem fidei. Contra hoc vero est, quia Paulus simpliciter et sine limitatione dicit: *Argumentum non apparentium*; negatio autem omnia destruit; non ergo potest a nobis limitari ut intelligatur de non apparentibus per fidem, sed absolute de non apparentibus ipsi credenti quocumque modo. Eo vel maxime quod Patres ita videntur illum locum interpretari, et ideo ex illo colligunt non posse fidem esse de eadem re de qua est visio.

2. *Suadetur secundo ex Patribus. — Tertio ab experientia. — Et ratione inde sumpta.* — Unde argumentantur secundo ex Patribus: nam D. Gregorius, hom. 26 in Evangel., dubitat quomodo Christus dixerit: *Quia vidisti me, Thoma, credidisti*, cum fides sit de non apparentibus; respondet: *Quia Thomas unum vidit, et aliud credidit; nam vidit hominem, et credidit Deum*, significans eandem rem quæ videtur, non posse esse creditam secundum idem, alioqui potuisset respondere, quod licet Thomas videret Christum oculis corporeis, poterat eundem credere per fidem, per quam illum non videbat. Idem argumentum sumitur ex D. Augustino, tract. 79 in Joan., ubi eodem modo expedit illam difficultatem, et addit laudem fidei esse: *Quia quod creditur non videtur*; unde in tract. 40 inquit: *Quid est fides? Credere quod non vides*; et epist. 112, c. 2, ait: *Creduntur absentia*, etc. Idem, lib. 11 de Civit., c. 2, et apud Prosper., l. Sentent. Augustini, sentent. 350, et idem sentit Hilarius, libro 7 de Trinit., tractans citata verba Christi; et Athanasius, lib. de Salutari Christi adventu: *Non (inquit) fides de re evidenter concepta fides dici poterit*. Potest etiam hoc evidenter confirmari experientia; nemo enim videtur posse credere, vel propter auctoritatem assentiri his rebus quas ante oculos habet. Unde sumi potest ratio, quia evidentia, vel visio rei, quocumque medio habeatur,